

LESNI DELAVEC

Glasiło Osrednjega društva lesnih delavcev

Izhaja vsakega 1. in 15. v mesecu. — Uredništvo in upravništvo v Ljubljani, Šelenburgova ulica šte. 6/II, desno. — Naročnina stane letno 26 Din. — Oglasi se za milimeter prostora v dolžini širine enega stolpca računajo po 1 dinar. — Nefrankirane ali premalo frankirane dopise se ne sprejema. — Rokopisi se ne vračajo. — Reklamacije so poštnine proste.

Štev. 21.

Ljubljana, dne 1. novembra 1923.

Leto II.

Resolucija.

Plenarna seja centralnega odbora „Saveza lesnih delavcev Jugoslavije“, vršeča se dne 28. in 29. oktobra 1923 v Ljubljani, pretresujoča namen vlade glede ukinjenja ministrstva za socialno politiko, vidi v tej nameri najnovejšo atako vladujočega razreda na delavski razred, ter da tako postopanje ne pomeni drugega nego gaženje v socialno reakcijo.

Plenum „Saveza lesnih delavcev Jugoslavije“, kot predstavnik 100.000 lesnih delavcev te države, proti nameravani ukinitvi ministrstva za socialno politiko odločno protestira ter zahteva, da se končno preneha s preziranjem delavskih interesov in provokacijo delavskega razreda. Plenum zahteva, da vlada opusti politiko socialne reakcije in da se ob dvanajsti uri loti resnične socialne politike ter politike varstva ugnjetenega delavskega razreda.

Plenum opozarja vladu, da je današnja reakcionarna, socialnopolitična žica do skrajnosti napeta in da je brezobzirni pritisk na vse socialnopolitične interese delavskega razreda ta razred vzlovil. Nadalje opozarja plenum vladu, da protizakonito postopanje državnih oblasti daje potuho kapitalističnemu razredu za še večje eksploatiranje delavskega razreda, kar daje povod upropaščanju socialnega in ekonomskega življenja tega razreda in da končno tako postopanje sili delavski razred, da se v svojo obrambo mora posluževati vseh sredstev.

Plenum poziva vse lesne delavce, da zberejo vse svoje moči v strokovni organizaciji — „Savezu lesnih delavcev Jugoslavije“ in se na tak način usposobe braniti potom organizirane sile svoja osnovna prava ter prava na življenje.

Zaključujoč svojo delo, plenum kliče vsem lesnim delavcem Jugoslavije:

Vsi v organizacijo lesnih delavcev!

Živel „Savez lesnih delavcev Jugoslavije“!

Živela razredna zavednost lesnih delavcev!

Delo in zdravje.

Iz predavanja s. Fr. Peterkoviča na mesečnem shodu lesnih delavcev dne 14. oktobra 1923 v dvorani gostilne „Pri Levu“ na Gosposvetski cesti v Ljubljani.

Škica je v glavnem vzeta na podlagi brošure „Rad i zdravlje“, ki jo je v srbsčini spisal s. Nedeljko Divač, Beograd, in v zvezi s sledečimi knjigami: Dr. J. E. Neisser, Internationale Übersicht der Gewerbehygiene, Berlin 1907. Dr. E. Roth, Kompendium der Gewerbehygiene. Dr. E. Roth, Gewerbehygiene. Dr. J. Rambousek, Lehrbuch der Gewerbehygiene.

I.

Razlika življenjskih pogojev se najbolj izraža v zdravju ljudi. Pomanjkanje, ki ga delavci trpe na hrani, obleki, stanovanju, čistem zraku, v zdravstvenem oziru tako v tovarni in delavnici, v kateri delavec prebije večji del svojega življenja, nadalje nevarnosti, ozko vezane z naravo poklica in končno,

dolgi delovni čas, ki črpa poslednje sokove življenja, tako pri moških, posebno pa pri ženskah, doraslih in nedoraslih — vse to je povzročilo silne razlike v zdravju kapitalističnega in razreda delavcev. Škoda je seveda na strani delavcev. Velikansko razliko dokazuje najbolj statistika bolezni in umrljivosti. Številke na prvi pogled sicer ne povedo vsega, vendar pa nam pri daljšem razglabjanju razgrnejo naravnost strašno sliko: one nam pričajo, da je med umrljivostjo pripadnikov delavskega razreda in umrljivostjo pripadnikov kapitalističnega razreda razlika naravnost kolosalna. Statistične številke tudi dokazujejo, da kapitalisti prav za prav šele pričenjajo uživati blagodatno življenje, ko delavci že umirajo. Končno nam številke statistike odkrivajo proces sistematičnega fizičnega in moralnega degeneriranja delavcev, pri katerih slabi in nedostatni materijelni pogoji silno kvarljivo vplivajo na življenje.

Oglejmo si nekoliko številke same. V naprej pa je že treba povedati, da za delavce te številke ne značijo nič dobrega.

Delavska zbornica v Ljubljani.

Delavstvo Slovenije je ob ustanovitvi delavske zbornice pomagalo v to institucijo velike nade. Namen delavske zbornice je bil lep, njen program bogat, delokrog obširen. Toda čas poteka, delavstvo pa je tekom tega časa prišlo do prepričanja, da se je tudi v tej instituciji, ki bi se drugače lahko blagodejno udeleževala — prevarilo! Na tej prevari niso krivi funkcionarji, ker je na njihovi strani gotovo najboljša volja, ali kaj pomaga najboljša volja, če je režim v naprej obsodil vse institucije, ki imajo le količkaj socialnopolitičen značaj, na vegetiranje, degeneracijo in končno — smrt. Namesto da bi ministrstvo za socialno politiko odobrilo že zdavni izdelane in predložene proračune ter dovolilo pobiranje prispevkov, je delavsko zbornico odpravljalo z beraškimi subvencijami, s katerimi ta zbornica, katera bi drugače v delavskem življenju igrala silno važno vlogo, ne more živeti in ne more umreti.

Prišlo je že tako daleč, da se organi delavske zbornice niti raznih komisij in mezdnih razprav niso mogli več udeleževati, kamoli da bi posegali aktivno v neštivilna vprašanja, za katere je delavska zbornica poklicana, da jih rešuje.

Pomagala si je delavska zbornica s posojili, ki pa so bila tudi tako pičila, da so z miloščinarsko subvencijo vlade vred delavsko zbornico vzdržali komaj pri življenju. Mačehovstvo napram delavski zbornici je bilo tolikšno, da načelstvo niti sej ni moglo sklicevati, ker ni bilo denarja! Spričo dejstva, da vlada meče za konterrevolucionarne ruske postopake težke milijone skozi okno. Končno se je po dolgem času vendarle posrečilo spraviti skupaj toliko sredstev, da je bilo mogoče sklicati za nedeljo dne 21. oktobra t. l. zopet sejo, na kateri je bil sprejet proračun za prihodnje poslovno leto.

Značilno je bilo pri seji, da so gospodje demokrati tudi to pot skušali pod raznimi pretvezami priti do veljave. To svojo namero naj si jara demokratska gospoda izbije enkrat za vselej iz glave. Delavska zbornica ni mesto za demokratsko harlekinado.

Dohodki delavske zbornice v letu 1922 so bili: subvencija vlade 34.000 Din, posojilo Delavske zavarovalnice zoper nezgode 23.000 Din; v letu 1923: subvencija vlade 22.000 Din,

Kljub temu se jih strašiti ne smemo, kljub temu se od njih odvrčati ne smemo, zato ker govore jasneje kakor debele pisane knjige. Naravnost potrebno je, da se jih poslužujemo, kajti one nam odkrivajo tajne in vzroke, radi katerih delavci bolehajo in predčasno v mnogo večji meri umirajo, kakor pa kapitalisti. Ta spoznanja, kakor pa tudi vsaka druga, morejo proletarijatu le koristiti, ker mu bodo pokazala, v kateri smeri ima v prvi vrsti naperiti svojo borbena akcijo.

B. Olge, ki je proučeval umrljivost v poedinih poklicih, je prišel do interesantnih zaključkov ter navaja, da na sto umrlih duhovnov pride istočasno smrtnih slučajev pri delavcih v kamnolomih 108, pri poljedeljskih delavcih 126, pri učiteljih 129, ribarjih 143, mizarjih 148, rudarjih 160, usnjarjih 166, kovačih 175, krojačih 189, pri delavcih svinčene industrije, barv in stekla 216, pri kavarniškem osebju znaša istočasno število umrlih na 100 duhovnov celo 397!

Dasi ti podatki niso popolni in ne obsegajo vseh družabnih slojev in poklicev, ipak so zgovorni dovolj, da nas lahko uverijo o resničnosti trditve: da med mortaliteto (umrljivostjo) z ene in socialnim položajem ter vrsto poklica z druge strani, obstoja največja intimnost. Duhovni, kojih položaj je relativno dober, umirajo v štirikrat manjši meri kakor

posojilo zagrebške delavske zbornice 10.000 Din. Skupaj torej 89.000 Din.

Izdatki za leto 1922 in 1923 so znašali ravno toliko, kakor dohodki. Razdeljeni so izdatki takole: plače 42.000 Din, plenarne seje 10.000 Din, inventar 8000 Din, potnine, pisarniške potrebščine itd. 29.000 Din.

Interesantno je, da je zagrebška delavska zbornica dobila od osrednjega urada za zavarovanje delavcev v Zagrebu v tem času 100.000 Din posojila; torej toliko, da je od te razmeroma velike svote lahko posodila 10.000 Din ljubljanski delavski zbornici. Razume se, da je zagrebška bila istotako deležna vladine subvencije. Mi zagrebško delavsko zbornico za izdatno posojilo od strani osrednjega urada za zavarovanje delavcev ne zavidamo, ne moremo pa razumeti, kako je to mogoče, da se od strani osrednjega urada za zavarovanje delavcev v Zagrebu mora postopati tako enostransko, ker nam je znano, da je ljubljanska delavska zbornica tudi prosila osrednji urad za posojilo, pa ga ni dobila! Z tako razliko in s takim enostranskim favoriziranjem se nikakor ne strinjamo, ker smo mnenja, da zavod, ki hoče reprezentirati delavsko zavarovanje cele države, nima pravice porabljati skupna sredstva delavcev pristransko. Razumljivo je potem, da zagrebška delavska zbornica lahko sklicuje razne ankete itd. Ako ima denar, se lahko udeležuje. Tako postopanje nikakor ni pravilno, že radi tega ne, ker je preočitno, da se potom favoriziranja zagrebške delavske zbornice hoče doseči to, da postanejo krogi okoli zagrebške zbornice med delavstvom popularni. Da pa raste nejevolja v delavskih vrstah proti ljubljanski delavski zbornici, to gospodo pri osrednjem uradu očitno malo briga. Glavno jim je, da je dana možnost za izpopolnitev potrebnega aparata in udeleževanja njihovi zbornici v Zagrebu. Da se ljubljanska delavska zbornica, ki komaj diha vsled pomanjkanja sredstev, udeleževati ne more in da se animoziteta med delavstvom proti njej po krivičnem širi, to gospodo pri osrednjem uradu očitno bore malo briga.

To smo smatrali za potrebno povedati, da si nihče ne bo domišljeval, da smo v Sloveniji gluhi in slepi in da ne vemo koliko je udarilo.

Proračun delavske zbornice v Ljubljani za leto 1924 znaša

natakarji, ki se vsled svojega poklica celo svoje življenje nahajajo v zakajenih in prašnih prostorih kavarn in gostiln.

Francoski statistikar Benvaston je pri svojem preiskovanju odnošajev mortalitete pri delavcih in pri premožnih slojih, upoštevajoč pri tem premoženjske razmere, prišel do sledečih rezultatov:

Leto starosti	Umrlijivost v %	
	premožni	siromaki
25—30	—	2·22
30—35	0·85	1·43
35—40	1·20	1·85
40—45	0·85	1·87
45—50	1·59	2·35
50—55	1·81	2·58
55—60	2·68	4·60
60—65	3·06	5·67
65—70	4·31	9·25
70—75	6·80	14·14
75—80	8·09	14·59
80—85	11·48	—
85—90	16·29	—

2,603.235 Din in je krit z dokladami, ki se imajo pobirati v zakoniti višini 0,5% zaslužka, ki služi za osnovo odmeri vplačil za zavarovanje za slučaj bolezni. Od navedenega proračuna je za gradbeni sklad uradnega poslopja določenih 1,500.000 Din. Ostalo odpade na inventar, adaptacijo uradnih prostorov, plače, socialno zavarovanje, najemnino, razsvetljavo, kurjavo, pisarniške potrebščine, potnine, izobraževalne tečaje, volitve, povračilo posojil itd.

Sprejeta je bila tudi resolucija tičoča se odprave zakotnih trgovskih tečajev, šolstva za vajence in državne obskrbe vpo-kojencev. Drugi sprejeti predlog se tiče podaljšanja in izboljšanja zakona o varstvu najemnikov ter stanovanjske gradbene akcije, katere naj v večjih krajih izvede vlada. Zahtevalo se je tudi obnovitev državne posredovalnice dela v Celju itd.

Proračun je sicer sestavljen in sprejet, kaj bo napravilo ministrstvo za socialno politiko, kateremu se proračun mora predložiti v odobrenje, je drugo vprašanje. Če se bo ministrstvo s potrditvijo „požurilo“ tako kakor se je „požurilo“ s prejšnimi, potem ne bomo imeli nikoli nobenega proračuna in delavska zbornica v Ljubljani bo vegetirala dalje, kakor je bila primorana vegetirati dosedaj.

Kar zahtevamo je, da se čimpreje razpišejo volitve, ali bomo se, da volitev tudi ne bo, če proračun ne bo kmalu potrjen, ker se tudi volitve ne dajo izvesti brez denarja.

V kolikor poznamo jugoslovansko buržuazijo in njen izvršilni organ — vlado, ni izključeno, da potom negacije name-rava zadušiti tudi delavske zbornice. Iz vsega sledi, da vse institucije, ki jih je ta buržuazija delavstvu v sili priznala, nedoprinašajo blagoslova, ker jih je buržuazija delavstvu priznala, ko je bilo to v njenem interesu, da pomiri razburkane duhove proletarijata. Sedaj pa, ko se ista buržuazija čuti trdnejša v sedlu, te institucije ne smatra več za potrebne. Direktno jih odpraviti noče, ker bi to izgledalo preočito, zato se poslužuje taktike negacije in iztradanja. Za delavstvo sledi iz tega pouk, da je njegovo edino sredstvo jaka in edinstvena strokovna organizacija. V tej mora koncentrirati vse svoje moči, ako noče postati žoga v rokah kapitalističnega razreda.

Predstoječa tabela kaže, da delavci umirajo v dobi, ki pri bogataših velja za najlepšo. Bogataši pa pričenjajo umirati le tedaj, ko so njihovi sovrstniki iz delavskih slojev že zdavni vsi pomrli. Med 80. in 90. letom starosti ne vidimo nobenih delavcev več, ker so do tega časa že vsi pomrli. Približno v tej dobi pa se prične umiranje bogatinov.

Sodrug Anzelo je vodil statistiko o umrljivosti dece ter dognal, da od 100 otrok starišev premožnih slojev v starosti po 7. letu ostane pri življenju 90. Nasprotno pa od 100 otrok tovarniških delavcev jih po 7. letu ostaja pri življenju komaj 59. Umrljivost otrok bogatinov torej znaša 9%, umrljivost delavskih otrok pa znaša 45%. Vzroki tega pojava so dvojni: posredni in neposredni. Velikim delom umira deca delavcev v masah v prvih letih življenja, ker je prišla na svet mnogo šibkejša in slabotnejša kakor deca bogatinov. Vzrok temu so posledice slabih življenjskih pogojev njih starišev. V drugi vrsti pa je silni umrljivosti proletarskih otrok krivo tudi dejstvo, da proletarski stariši vsled pomanjkanja niso v stanu, nuditi svojim malčkom ono potrebno nego in hrano, kakor to sicer razvoj otroka zahteva.

In ne samo da spremljajo proletarsko deco vse njihovo življenje težki znaki vsakovrstnih bolezni vsled silno neugodnega socialnega položaja njih starišev, proletarska deca trpi že v materinem telesu, ker se že v prvem svojem razvoju ne more pravilno razvijati vsled pomanjkljive prehrane matere.

Brezposelnost.

Splošna gospodarska depresija tudi lesnim delavcem, zlasti mizarjem ni prizanesla. Stavbna industrija zaostaja prvič vsled pomanjkanja razpoložljivih kreditov, drugič pa je vzrok zastoju tudi ta, ker nove zgradbe zahtevajo nesorazmerno velikih kapitalij, ki se investirane v novih zgradbah ne obrestujejo in ne amortizirajo, ker sloji najemnikov vsled splošnega obubožanja ne zmorejo ono višino najemnine, kakršna bi za obrestovanje in amortiziranje (odplačevanje) investiranih glavnic bila potrebna. Mali hranilci svojih prihrankov, ki so notabene v današnjih časih silno redki, ne nosijo v hranilnice ali banke, ker jim te obrestujejo njihove prihranke s 4, kvečjemu 5%, dočim hranilnice in banke same zahtevajo za posojila po 16 do 20%. Kmetje so denarnim zavodom obrnili hrbet in posojujejo brez posredovanja denar drug drugemu. Pri tem zasluži posredovalec več, ker oni, ki si denar izposodi, plača višje obresti, kakor pa bi jih sicer plačal kak denarni zavod. Pri tem je dolžnik še vedno na boljšem, ker njegov upnik ne zahteva tako visokih obresti, kakor bi jih moral plačati denarnemu zavodu. Prihranki delavcev, poslov, služkinj itd. so popolnoma odpadli, ker danes zaslužki in plače od daleč niti za najnujnejše potrebe ne zadostujejo. Privatni lastniki plačilnih sredstev svojega denarja tudi ne nalagajo pri denarnih zavodih, ker jim v trgovini in industriji več nese. Vse to je povzročilo, da je mnogo bank prišlo tako daleč, da ob prvem v mesecu komaj zmagujejo plače svojim nameščencem.

Kako se bo buržuazija s svojimi bankami izkobacala iz šlamastike, v katero je zabredla, ni naša skrb. Nas zanima stvar le v toliko, v kolikor je prizadeto delavstvo, posebno mizarji in strojni delavci. Gotovo je, da so večje nove stavbe v Ljubljani in celi Sloveniji zelo redka prikazen. Kar se je gradilo večjega, je zgrajeno, a ne samo v Ljubljani, Mariboru, Zagrebu, Sarajevu itd., temveč v splošnem. Če se kdo izmed kapitalistov danes loti zidanja, zida le za se — vilo, v kateri stanuje s svojo rodbino sam. Država, katera bi v prvi vrsti bila poklicana brigati se za zgradbo stanovanjskih hiš, ne le da mirne vesti gleda strahotno stanovanjsko mizerijo, temveč sama to mizerijo še povečava, ker je zasedla celi niz privatnih hiš za svoje urade, za katere bi morala sama graditi uradna poslopja.

Da stagnacija v gradbeni industriji silno neugodno vpliva na mizarstvo stroko, tega menda ni treba še posebej dokazovati. Prizadeto je stavbeno mizarstvo, prizadeto pa je tudi pohištveno mizarstvo, čeprav za enkrat še ne v toliki meri kakor stavbeno.

Vse to pišemo, ker vsled odpustov mizarjev se je pojavil tudi v Ljubljani početek brezposelnosti v naši stroki. Ravno to je tisti moment, preko katerega ne moremo enostavno preiti na dnevni red. Opaziti je bil ob prvih odpustov pojav, ki bi znal vsem ljubljanskim mizarjem postati usode-polen, ako se naši odpuščeni sodrugi ne bodo pravočasno zavedli. Stvar, za katero gre, je sledeča: Ko je pri tvrdki Binder & komp. in še iz drugih delavnic bilo odpuščenih nekaj mizarjev, so odslovljeni sodrugi hodili od delodajalca do delodajalca povpraševati za delo — zaman.

Žal, da naši sodrugi pri svojih pohodih niso opazili, kako so si mizarški mojstri na skrivaj zadovoljno smehljali, kako so drugače tako zavestni mizarji drug za drugim stiskali kljuke. In kdo ve, kake misli so se ob takih prizorih rodile v glavah mizarških mojstrov? Vemo, da je vsakdo nerad brez zaslužka, vseeno pa je bilo povpraševanje graje

vredno. Zakaj pričakovati bi se dalo, da je vsem sodrugom mizarjem trenoten položaj znan in da se odslovljeni sodrugi snidejo v lokalu organizacije na posvetovanje, kaj je storiti. Skriti zasmeh mojstrov bi si bili lahko prihranili. Vsakemu bi tudi moralo biti znano, da zaupniki tajništvo naše strokovne organizacije informirajo o potrebi ali nepotrebi delavcev v posameznih delavnicah. In končno, kolikokrat se je že ponovil sklep, da se ne sme hoditi okoli delavnic in da se na ta način prisili mojstre obračati se na našo strokovno organizacijo. Tega ne bomo nikoli dosegli, če bodo pri prvi priliki sodrugi sami svoji sklepi pohodili in drveli od delavnice do delavnice. Če dela ni, ga ni, za lase ga ne bomo privlekli in če si vse pete obrusimo. Dosežemo pa z našim ponujanjem še kvečjemu to, da bomo še onim, ki so ostali v delavnicah, stališče otežkočili, če ne izpodkopali. Nikar se ne zanašamo na morebitno dobrohotnost mojstrov, kajti te dobrohotnosti nikjer ni, kvečjemu se nam zna pripetiti, da si pokvarimo sami, kar smo po tolikem trudu in žrtvah dosegli. Nikar torej ne hodimo okoli mojstrov. Kar se da urediti, se lahko uredi v organizaciji, kar si pa sami ne moremo urediti, nam tudi drug ne bo uredil.

V splošnem pa bodi povedano, da je kriza povsod in da trenutno absolutno ne kaže romati iz kraja v kraj za delom.

Socialnopolitične ankete - - brez delavcev.

Nedavno se je v Ljubljani in Zagrebu mudil minister za socialno politiko g. Dr. Peleš. Ob tej priliki so se v prisotnosti g. ministra vršile v Ljubljani ter Zagrebu ankete, na katerih se je razpravljalo o samih takih stvareh, o katerih bi prav za prav morali odločevati delavci. Jugoslavija je dežela čudežev, ki jih po vsem svetu iščeš zaman. Le tako si je mogoče razlagati unikum, da so bili povabljeni na te ankete (posvetovanja), na katerih se je razpravljalo o delavstvu se tičočih socialnopolitičnih zadevah vsi mogoči, delavstvu nasprotni faktorji, samo delavci ne! Predmeti razpravam so bili v Ljubljani in Zagrebu eni in isti. Ker nas pa iz gotovih vzrokov, ki jih nižje riavedemo, interesira posebno zagrebška anketa, smatramo za potrebno obvestiti naše sodruge lesne delavce o mnenju, katero vlada o socialnopolitičnih zadevah med delodajalskimi krogi in njihovimi organizacijami v splošnem, med njimi v Zagrebu pa še posebej.

Oglejmo si najprej, kdo je vse prisostvoval tej anketi. Prvi je bil seveda minister Dr. Peleš, potem načelnik ministrstva za socialno politiko Dr. Kuželj, za temi predsednik trgovske in obrtniške zbornice V. Arko, podpredsednik iste zbornice Amadeus Carnelutti, svetniki trgovske in obrtniške zbornice Ignac Lauš in Viktor Ferštek ter tajnik trgovske in obrtniške zbornice Dr. Fleischer. Potem predsednik saveza industrijalca S. D. Aleksander in član odbora saveza industrijalca R. Pilepič ter savezni tajnik M. Bayer. Od saveza trgovca je bil navzoč njegov predsednik E. Grünwald. Končno je bil tudi navzoč tajnik saveza hrvatskih obrtnika Ivan Čupak.

Minister Dr. Peleš je povdarjal, da se je vršila slična anketa tudi v Ljubljani, in čeprav je naglašal, da je anketa le informativnega značaja, so mu zbrani „prijatelji“ delavstva pričeli nabijati ušesa s kilometrskimi pritožbami na delavske socialnopolitične ustanove.

Predmeti želja gospodov reprezentantov kapitalizma je v obliki spomenice prezentirala ministru trgovska zbornica. Ust-

meno pa je te želje tolmačil podpredsednik trgovske zbornice g. Carnelutti. Zahteve nepoklicanih socialnih politikov so bile: Decentralizacija osrednjega urada za zavarovanje delavcev, revizija prispevkov za zavarovanje delavcev proti nezgodam in boleznim in končno spremembo v načinu uradovanja osrednjega urada za zavarovanje delavcev. K tej točki je g. Carnelutti še predlagal reorganizacijo v tem smislu, da se imajo ustanoviti samostojni centralni uradi za zavarovanje delavcev v Beogradu, Zagrebu, Novem Sadu, Sarajevu in Splitu —? s popolno financijelno samoupravo in lastnim direktorjem. Nadalje je kritiziral način poslovanja osrednjega urada kakor tudi to, da se nahaja urad v nesposobnih rokah in je vsled tega nestrokovnjaško upravljan.

Razume se, da industrijalec ni „veliki dobrotnik“ delavcev. Arko ni smel zamuditi prilike, da ne bi si omočil svoj jezik, zato je zahteval, da se porodnicam pred porodom pravica do podpore skrajša na 14 dni. Nadalje je zahteval, da se od bolniškega zavarovanja izvzamejo ravnateljji podjetij in služkinje. Od uradnikov osrednjega urada je Arko zahteval intenzivno delo. Od odborov je zahteval, da morajo biti sestavljeni iz polovice delodajalcev in polovice delavcev.

Na to je spregovoril zastopnik saveza hrvatskih obrtnikov gospod Čupak, ki je dejal, da se savez obrtnika že 15 let bavi z delavskim zavarovanjem, da pa so ostale vse pritožbe nerešene. Oblasti se tudi niso ozirale na sklepe obrtnikov. Določbe o samoupravi zakona o delavskem zavarovanju so pogažene, kajti sedanje ravnateljstvo, katero je imenoval minister, ni zakonito. To ni ravnateljstvo, to je komisariat. Posledice tega nezakonitega stanja je, da se v tej ustanovi gospodari samovoljno in brezobzirno povišajo prispevki, dasi je za take ukrepe opravičen le občni zbor. Poslovnega poročila nismo dobili že več let itd.

Celo delavsko zavarovanje — je dejal g. Čupak — je pristopiti pokrajinam. V onih pokrajinah pa, kjer takega zavarovanje še ni bilo, bi ga kazalo stopnjevaje uvajati. Sedanja praksa poslovanja nikakor ne odgovarja, ker obrtni nameščenci posebno v zunanjih mestih in občinah pravočasno ne dobivajo ne zdravniške pomoči niti boleznine. Ne strinja se s predgovornikom glede znižanja prispevkov za nezgodno zavarovanje in stoji na stališču, da bi se za malo obrt prispevke za nezgodno zavarovanje morale sploh ukiniti. Majhni mizarški mojstri — pravi — pri katerih so nezgodni slučajji redki in ničevi se uvrščajo v isti nezgodni razred kakor velika industrijska podjetja, kjer so nezgode češče in težke. Zahteva popolno reformo delavskega zavarovanja, ker ne gre, da bi sama uprava odjedala kar celih 30% vseh prispevkov.

Predaleč bi nas vodilo, če bi hoteli navajati vse, kar so gospodje kapitalistični eksponenti vse govorili in zahtevali, ker so sami med seboj — brez kontrole delavcev bili precej gostobesedni. Omenjamo le še, da so zahtevali revizijo zakona o zaščiti delavcev, ukinitvev prispevkov za vzdrževanje posredovalnice dela in popolno prostost importa inozemskih delavcev. Končno odpravo protidraginjkega zakona, da se smejo kaznovati delodajalci šele po zaslišanju istih, da se ne sme nikogar siliti, da bi zidal itd. Zahtevali so tudi zaščito delodajalcev.

Na zadnje je g. minister vendarle izjavil, da bo iznešene želje in zahteve predložil tudi delavskim organizacijam v izjavo. Z drugimi besedami se to pravi, da se bo delavstvu dovolilo po toči zvoniti.

V marsičem imajo gospodje kapitalisti prav, zlasti kar se tiče reorganizacije delavskega zavarovanja. Priznati pa se mora, da skromni ti gospodje niso.

Popolnoma se strinjamo s predlogom, da se osrednji urad za zavarovanje delavcev ukine in se namesto njega vstvarijo popolnoma samostojne pokrajinske centrale. Kajti tako, kakor dosedaj, ne gre več. Osupnilo nas pa je, da so gospodje namenoma pozabili, da je treba vstvariti tudi pokrajinsko centralo za Slovenijo v Ljubljani. Namen je očiten; Slovenija naj bi se izročila kot objekt eksploatacije Zagrebu, kjer naj bi se vsa sredstva izročala v spekulativne svrhe Slavenski banki. Gospodje naj bodo uverjeni, da se jim ta nakana radi lepih oči bankirja Praprotnika ne bo posrečila. Dosedaj je izmed vseh pokrajin Slovenija glede delavstva najjačja. Trpeli ne bomo, da bi se zagrebški banki na ljubo nadaljeval gorostasen šlendrijan, vsled katerega danes delavstvo Slovenije trpi kakor še nikoli tega.

Poročilo o anketi ministra in zastopnikov kapitalističnih organizacij priobčujemo zato obširnejše, da naši sodrugi lesni delavci vidijo, kako se kapitalističen razred trudi vse ono, kar je le količkaj sposobno olajšati delavstvu borbo za vsakdanji kruh, odpraviti. Delavci naj vidijo, da se njihovi nasprotniki veliko več brigajo za delavske zadeve (razume se, da v negativnem smislu), kakor oni sami. Le pogledjmo: vzdrževanje posredovalnice za delo hočejo naprtiti delavcem samim, in če to ne, potem naj se posredovalnico za delo sploh odpravi. Prost hočejo imeti popolnoma import inostranskih delavcev, da jih bodo zlorabljali kot konkurenčni protiutež proti domačim. Zakon proti navijalcem cen se itak ne uporablja, toda že sama eksistenca tega zakona jim dela napoto, zato proč žnjim, da bodo popolnoma neovirano lahko drli kožo iz živega telesa delovnega ljudstva. Hočejo revizijo zakona o zaščiti delavcev za to, ker jih v tem zakonu najbolj peče osemurni delovni čas, za to proč žnjim, da bodo delovni čas diktirali po mili volji sami, ustvarili pōtom dolgega delovnega časa armado brezposelnih delavcev, ker brezposelnost silno vpliva na plače, profiti kapitalistov pa pri tem rastejo. V zastopstvu oziroma upravi delavskih zavarovalnih zavodov hočejo imeti pariteto, da bodo delavski denar teh zavodov izkoriščali v svoj prid itd. Tako se vlečejo brez konca in kraja „humane“ zahteve kapitalističnega razreda. Delavec naj postane popolnoma brezpraven suženj, to je ideal jare buržuazije.

Le škoda, da moramo spričo splošne ofenzive kapitalistov še vedno opozarjati lesne delavce na potrebo železne in disciplinirane strokovne organizacije. Žal, da mnogi mislijo, da je strokovna organizacija že izvršila svojo nalogo, če je tu in tam zvišala za nekoliko procentov plače. Pri tem ne vidijo oni strašni moralni, socialni in gospodarski prepad, ki jim ga buržuazija koplje.

Čitaj in preišljuj prijatelj lesni delavec, in do prepričanja boš prišel, da je nujno treba vstvariti močan jez v obliki strokovne organizacije, da se kapitalistično valovje razbije.

Pojdi, agitiraj in organiziraj!

Mizarji in državne železnice.

Splošno znano je, da državne železnice plačujejo svoje nameščence tako sramotno in škandalozno slabo, da železnice Jugoslavije v službi padajo od gladu v omedlevico. Ne strada v pravem pomenu besede samo prometno osebje, tudi delavstvu po železniških delavnicah se ne godi nič boljše. Posledica tega je, da zlasti kvalificirano delavstvo železniške delavnice trumoma zapušča. Delavcem ni več mar definitivna namestitev, ne „penzija“, vsak se skuša rešiti brezobzirnega izkoriščevalca — države, ker na ljubo „državne ideje“ nihče

od gladu noče poginiti. Naveličani težkega dela in krute mizerje so tudi mizarji železniške delavnice v Zagrebu pokazali ravnateljstvu državnih železnic v Zagrebu, hrbet, ter so vsi delo zapustili. Ostali so na svojem mestu samo še takozvani mojstri, oziroma poslovođji. Zagrebško ravnateljstvo državnih železnic, ki mizarjem zagrebške državne železniške delavnice ni hotelo priznati niti najpotrebnejšega kruha, se sedaj trudi, da bi v svojo konjedernico v Zagrebu privabilo druge mizarje. V to svrhu se poslužuje tudi državne posredovalnice dela ali kako po jugoslovansko pravijo „berze, rada“. Sodruga mizarje pred sprejemom dela v železniški delavnici v Zagrebu resno svarimo! Vsak mizar naj ve, da direkcija državnih železnic mizarje v svoji železniški delavnici ne plača niti toliko, koliko plačuje najzadnji „kravtar“. Ve naj tudi, da ga čaka pravcati pekel, da ne bo le gladoval, ampak da bo v kratkem tudi ob zadnje hlače.

Zagrebška direkcija oziroma uprava železniških delavnic v Zagrebu razglša, da išče mizarje za neka privatna dela. To pa ni drugzega kakor finta, ker uprava ve, da ne bi privabila niti mačka, če bi rekla, da išče mizarje za železniške delavnice. Zato opozarjamo, da tej pretvezi uprave ne nasede nihče na lim.

Protestiramo proti temu, da bi se na tak način zlorabljalo državno posredovalnico v očitni neprilog delavcev.

Če bi delovne plače in plačilne prilike v zagrebški železniški delavnici bile le količkaj človeške, bi uprava imela dovolj mizarjev, tako pa navzlic brezposelnosti iz te delavnice vse beži.

Nihče izmed mizarjev se ne daj speljati na led. „Berza rada“ pa naj direkciji državnih železnic v Zagrebu sporoči, da stoji mizarji na stališču, da jih zna imeti rada.

Stanovanjsko vprašanje.

Zakon o zaščiti najemnikov popušča polagoma v svojih določbah v varstvo najemnikov. S koncem leta 1924 ga pa vlada namerava sploh odpraviti. O tem vprašanju je razpravljala pred kratkem v Ljubljani konferenca zastopnikov organizacij stanovanjskih najemnikov iz vse države. Konferenca je sprejela resolucijo, v kateri zahteva še nadaljno zaščito najemnikov.

Stanovanjski zakon obstoji dejansko iz dveh delov. V prvem delu razpravlja o varstvu najemnikov, v drugem delu pa ima določbe o gradbenih akcijah, ki naj bi jo pospeševala država. Dočim se na eni strani izvršuje potom občin stanovanjski zakon v smislu varstva najemnikov, pa na drugi strani vlada ni napravila potrebnih korakov v smislu določb drugega oddelka stanovanjskega zakona. Zgradbene akcije ni nobene pričela, torej tudi pogoji za trajno odpravo stanovanjske bede ne morejo biti podani, ker prav zaradi tega, ker se drugi del stanovanjskega zakona ni izvršil, stanovanjska beda ni prav nič ponehala, marveč se še prej povečala in poostrila tako, da je že neprijetna najemnikom in hišnim gospodarjem.

Stanovanjski zakon je torej v bistvu iluzoren, ker se ni vršil v svojem drugem delu. Ako ima kake prednosti, so le te, da ni dopustna poljubna odpoved stanovanj in pa da se najemnine ne morejo poljubno zvišati. To sta pa prednosti trenutnega pomena, nikakor pa ne pomenita izboljšanja stanovanjskih razmer.

Jasno je torej, da je varstvo najemnikov potrebno, toda

že bolj važno je, da se pospeši gradbena akcija, ker le na ta način je mogoče priti do boljših stanovanjskih razmer.

Sedanji stanovanjski zakon izvršujejo v prvem delu občine na svoje stroške, kar jim povzroča znatno obremenitev in skrbi, ne da bi se dosegel pri tem praktičen uspeh; da bi zakon izvrševale občine tudi v drugem delu, za to pa nimajo sredstev in je to v prvi vrsti naloga države. Občina sama mora n. pr. v smislu zakona vreči na cesto navadno siromašne stranke. Te ne morejo dobiti stanovanj, deloma, ker jih ni, deloma, ker je že pred njimi zaznamovanih pri stanovanjskem uradu stotine stanovanja zahtevajočih in državnih nameščencev, ki imajo prednost pred vsemi drugimi. Občina mora v takem primeru poskrbeti podstrešje nesrečnim rodbinam, ki jih je vedno več, kakor že more.

Zakonodajalec je imel gotovo namen, ko je izdelal zakon, omiliti stanovanjsko bedo zaradi pomanjkanja stanovanj le začasno, zato je pa v drugem delu zakona zahteval, da država pospeši gradbo stanovanj, kar edino more v doglednem času dejansko omiliti stanovanjsko bedo. Danes pa, ko se drugi del zakona ne izvršuje, pa postajajo odredbe zakona v prvem delu vedno bolj iluzorne. Pred vsem je potrebno, da država izvrši drugi del zakona s tem, da pospeši gradbene akcije in zida sama vsaj za svoje ljudi in urade nove hiše.

Iz delavnice.

Bilo je dne 29. septembra 1923. Tvrdba Binder & komp. v Ljubljani je odslovila več mizarjev. Vzrok odpusta je bil baje pomanjkanje dela. Med odpuščenimi je bil tudi neki mizar, drugače penzioniran žandar. Njegovo ime za enkrat zamolčimo, ker je bilo na zadnjem mesečnem shodu ljubljanske podružnice sklenjeno, da se ga pozove na odgovor. Lumparija, ki jo je ta mož zagrešil, obstoja v tem, da je po svojem odpustu naslovil na tvrdko pismo, v katerem je nekatere naše stare, poštene mizarje, ki vsled svoje sposobnosti uživajo ugled tudi pri delodajalcih, na nečuvnen način denunciral. Kakor rečeno, bo odbor podružnice poklical tega moža na odgovor in če ne bo hotel to svojo lumparijo popraviti tako, kakor bo to zahteval odbor, tedaj naj se pripravi na to, da mu bo vsako nadaljno delo v Ljubljani onemogočeno. Šuftarij v lastnih vrstah res ne bomo trpeli.

Mezdni pokret

smo imeli v zadnjem času v Milanovem vrhu. Delavstvo tam daleč na hrvaški meji, visoko v hribih, živi v gozdovju kakor ločeno od sveta. Navzlic temu se številni lesni delavci, ki so tamkaj vposleni pri velikem lesnoindustrijskem podjetju, zavedajo, da imajo tudi oni pravico do človeka sposobnega življenja. Življenje lesnih delavcev v tako oddaljenih, samotnih krajih je že samo na sebi zvezano z neobičajnimi težavami. Razvedrila nimamo nobenega, vrhu tega se vse življenske potrebščine vsled transportov sami na sebi podražujejo. Kdo bi v takih okoliščinah mogel zameriti tem delavcem, da zahtevajo vsaj večji košček kruha, če se že morajo odrekati vsem drugim ugodnostim, na katere ima sicer tudi delavec pravico.

Zavest skupnosti in zavest svoje usode je lesne delavce na Milanovem vrhu privedla do tega, da so potom svoje strokovne organizacije predložili svoji tvrdki zahtevo za povišanje plač. Tvrdba se je spočetka branila in je na prvotno vlogo strokovne organizacije potom Zveze industrijcev odgovorila, da na nobeno zvišanje pristati ne more, ker je slaba konjunktura!

Stara pesem! Gospodje delodajalci lesne stroke imajo vedno premalo dobička, vedno jim je konjunktura neugodna, kakšna je konjunktura za delavce, to jih seveda ne briga. Nikoli ne priznajo, da je konjunktura za lesne industrijce v Sloveniji od prevrata sem, razen malih časovnih izjem, skozi naravnost sijajna, med tem ko se konjunktura delavcev ves ta čas zrcali v pomanjkanju, razdrapanih oblekah, bosih otrocih itd.

Razume se, da strokovna organizacija lesnih delavcev ni odnehala. Odgovor na znanje ni vzela, pač pa je potom druge vloge na tvrdko zavrnila neopravičeno odklonitev, ter vstrajala pri svojem prvotnem predlogu, da se ima vršiti razprava. Tako je došlo do razprave, katera se je vršila dne 15. oktobra 1923 pri „Zvezi industrijcev“ v Ljubljani, kateri se je za „Zvezo industrijcev“ udeležil g. Görup, za podjetje šef g. Hmelak ter ravnatelj podjetja g. Lešnjak. V podjetju zaposlene delavce sta zastopala sodruga Šafer in Ridle, strokovno organizacijo lesnih delavcev sodruga Tokan in Bradeško. Po dolgem obojestranskem dokazovanju se je dosegel sporazum, da se vsemu delavstvu na Milanovem vrhu zviša plača za 14%. Delavstvu, ki prejema plače vsaki teden, se računa ta povišek pričenši s 15. oktobrom, med tem ko se onemu delavstvu, ki prejema mesečne plače (hlapci itd.), računa povišek od 1. oktobra 1923.

Izkazalo se je tudi pri tej priliki, da je strokovna organizacija tisti faktor, ki sicer počasi, toda sigurno vstvarja one predpogoje, brez katerih bi delavec ostal vse svoje žive dni suženj. Upajmo, da bodo lesni delavci na Milanovem vrhu razumeli, da je moderna strokovna organizacija podlaga življenju.

Uradno se konstatira.

Javnost se je z ozirom na vse to, kar smo že priobčili iz Pergerjevega pašalika v Mislinjah, gotovo že povpraševala, če je vse to mogoče in res, kar smo pisali. Ne samo, da je vse to res, še veliko hujše je. Naj govori uradni zapisnik komisije, katera je pregledovala tamkaj stanovanja. Z uradnimi podatki samimi najlepše dokažemo neznosne razmere, v katerih morajo mislinjski lesni delavci živeti. Ob enem pa je ta akt tudi udarec za oblasti same, ki mirne samo „konstatirajo“ ne ukrejejo pa ničesar. Zapisnik se dobredno glasi:

Kr. okrajno glavarstvo Slovenjgradec
na komisiji v Mislinji dne 6. 10. 1923.

ZAPISNIK

spisan povodom pregledovanja delavskih stanovanj pri lesni industriji A. Pergerja v Mislinji.

Komisija je bila razpisana z odlokom okrajnega glavarstva Slovenjgradec z dne 26. 9. 1923, št. 7068.

Navzoči so bili sledeči gospodi:

1. Vladni tajnik Friderik Viher kot zastopnik okrajnega glavarstva.
  2. Primarij dr. Vinko Železnikar, zastopnik uradnega zdravnika v Slovenjgradcu, kot zdravstveni izvedenec.
  3. Stanko Likar, zastopnik delavske zbornice za Slovenijo v Ljubljani.
  4. Andrej Bradeško, zastopnik osrednjega društva lesnih delavcev in sorodnih strok na slovenskem ozemlju v Ljubljani.
  5. Artur Perger, veleposestnik v Mislinji.
  6. Dr. Artur Perger, sin predimenovanega.
  7. Kolander Peter, delavec pri podjetju.
  8. Pajer Franc, delavec pri podjetju.
- Komisija se je sestala ob napovedani uri v pisarni lesne

industrije Art. Pergerja v Mislinji, nato se je podala na lice mesta ter pregledala poedina stanovanja, katerih pregled so predlagali zaupniki delavcev, in ugotovila sledeče:

Pregledalo se je v desetih hišah skupno 28 stanovanj. Detajliran izvod glede poedinih stanovanj vidi v prilogi. Omejnjeni izvod tvori bistven del tega zapisnika.

Pregled drugih v hribih ležečih stanovanj, od katerih ležijo nekatera že v konjiškem okraju, zastopniki delavstva ne zahtevajo; zastopnik organizacije lesnih delavcev Andrej Bradeško pa izjavi, da so ta stanovanja še v veliko slabšem stanju, kakor pregledana; prepričal se je o tem v jeseni leta 1922.

V splošnem poda zdravniški izvedenec glede pregledanih stanovanj sledeče mnenje:

V občeh s prav malimi izjemami so posamezna stanovanja, obstoječa navadno le iz ene sobe, prenapolnjene tako, da bi jejo naravnost vsakemu higijeničnemu nazoru v obraz. Kubična zračna vsebina je v občeh veliko premajhna v primeri s številom prebivalcev; stanovanja so skoraj povsod, celo sedaj pri odprtih oknih vlažna, na večjih mestih je na stropu videti velike ostro začrtane lise, ki pričajo o premočenju stropa za časa deževja radi slabih streh; podi so na večjih krajih zelo poškodovani, luknjičasti, tako da je vsako uspešno snaženje nemogoče, v večjih sobah je svetloba z ozirom na velikost sobe in število prebivalcev pomanjkljiva. Kar se pa tiče stranišč, so v vsakem oziru pomanjkljiva, deloma nerabna, deloma blizu zrušenja, nobeno stranišče nima izcementirane greznice, ampak se človeški odpadki stekajo ali naravnost v mimotekoči potok Mislinjo, ali pa na skupni kup živinskega gnoja; radi tega bi bilo v času izbruha kake epidemije uspešna desinfekcija popolnoma nemogoča, ne glede na to, da se sproti in vedno okužuje mimo tekoči potok.

Na vsak način je odpraviti nedostatek, da bi se stanovanjske sobe ob enem uporabljale kot kuhinja.

Navedeni podatki gotovo ne morejo ugodno vplivati na zdravstveno stanje prebivalcev in pospešujejo le izbruh in slab potek bolezni.

Zastopnik delavske zbornice za Slovenijo v Ljubljani izjavi: Po ponovnem pregledu delavskih stanovanj v Pergerjevem podjetju mora zbornica konstatirati, da je podjetje opustilo vsakršno skrb za zdrava in primerna delavska stanovanja, brez izjeme imajo vsa stanovanja slaba okna, mnoga so brez šip, zabita z lesom ali lepenko; dalje je pri večini stanovanj dohod naravnost smrtno nevaren; stopnjišča so razdrta, kar kaže skrajno brezbriznost podjetja. Ker podjetje ni vršilo nobenih po običajni uporabi nujnih popravil, so nekatera stanovanja, kakor tudi cela poslopja v takem stanju, da resno ogrožajo življensko varnost delavskih družin. Opozarja se tozadevno pred vsem na hišo št. 69 v Veliki Mislinji, v kateri stanuje Franc Pečičnik. Ta hiša je v takem stanju, da je takojšnja premestitev strank nujna in neodložljiva.

Zastopnik delavske organizacije izjavi, da se izjavi zastopnika delavske zbornice priključiti, ter doda še sledeče: Stavim predlog, da se takoj sezidajo nova stanovanja za delavstvo; dokler se ista ne sezidajo, naj skrbi podjetje za to, da se stranke iz najslabših stanovanj presele v druga, boljše stanovanja, ki so sedaj prazna in le nekaj popravila potrebna.

Nato si zastopnik okrajnega glavarstva in zastopnik delavstva pregledata še stanovanja v tako zvani hiši za uradnike (Beamtenhaus); ugotovilo se je, da so tam tri stanovanja prazna. Gosp. Perger izjavi, da rabi eno od teh stanovanj za gozdarja, katerega si mora najeti, drugo stanovanje rabi za

monterja in tretjo stanovanje rabi za eventualnega pisarniškega uradnika.

Končno si je zastopnik okrajnega glavarstva še ogledal tako zvano „stara graščina“ ter ugotovi, da se nahajajo v pritličju same kleti in ena kuhinja s popolnoma razdrtim štedilnikom; v prvem nadstropju je na razpolago šest sob in ena predsoba, ki so deloma opremljene, deloma prazne. V podstrešju se nahaja ena kuhinja z razdrtim štedilnikom in tremi sobami na eni ter štirimi sobami na drugi strani. Po mnenju zastopnika okrajnega glavarstva ti prostori ne bi mogli priti v poštev kot delavska stanovanja, ker ni kuhinj na razpolago in ker so poedine sobe, oziroma prostori zelo neredno razdeljeni, tako da se bi težko dali preurediti v stanovanje.

Na to izjavi podjetnik Perger, da je odpustil že tri delavce, ki pa stanovanje še niso izpraznili; razven tega izjavi, da bo sploh celi obrat omejil ter na ta način primoran še več delavcev odpustiti in bo potem na razpolago več stanovanj.

Zastopnik podjetja izjavi, da se bodo konstatirani nedostatki po mogočnosti odstranili in popravila izvršila. Nadalje izjavi, da se bo delavskima zastopnikoma Petru Kolander in Francu Pajer, ki sta se danes udeležila pregleda stanovanj, izplačala za danes dne 6. septembra 1923 polna mezda.

Zaključeno in prečitano in podpisano.

G. m. Viher, Artur Perger, Dr. Artur Perger, Bradeško, Dr. Železnikar, Pajer Franc, Peter Kolander, St. Likar.

Kaj pa, če bi se oblasti končno zganile in kratkoma dale urediti stanovanja na Pergerjeve stroške. To bi bilo edino pravilno. „Konstatacija“ bi v tem slučaju imela vsaj nekaj smisla in uspeha.

Shodi.

Ljubljana. Mesečni shod podružnice ljubljanskih lesnih delavcev se je vršil v nedeljo dne 14. oktobra t. l. v salonu gostilne „Pri Levu“ na Gosposvetski cesti. Shod je otvoril ob pol 10. uri dopoldne podružnični predsednik s. Blažević. Nato je namesto zadržanega blagajnika s. Igljča poročal o stanju blagajne za mesec september t. l. s. Erjavec. Za kontrolo je poročal s. Žebavc, da je blagajna v redu.

Po izčrpanih poročilih je imel s. Peterkovič vrlo zanimivo predavanje o zdravju in delu.

S. Tokan je razjasnil razmerje glede obrtnonadaljevalnih šol za vajence, katerim preti nevarnost, da ostanejo zopet brez šolskega pouka, ker vlada noče prispevati, kar je prispevati dolžna. Prispevati tudi noče zveza obrtnih zadrug. Zveza industrijcev se istotako brani prispevati, ravno tako trgovska in obrtniška zbornica. O vprašanju obrtno nadaljevalnih šol se razvije obširna razprava, tekom koje mnogi člani poudarjajo, da so v mnogih slučajih delodajalci sami krivi, če mladi mizarji ne dosežejo potrebne kvalifikacije, ker jih kot vajence uporabljajo za vsa mogoča druga dela, namesto da bi jih pridrževali pri poslih stroke. Niso redki oni mojstri, ki vajence tekom cele učne dobe zlorabljajo kot hlapce, dasi bi jim prišlo ceneje, če bi imeli za prevoz izdelkov in druge take opravke, krepkega nekvalificiranega delavca. Vajenec pri skobelniku ne le da bi sam pridobil potrebno znanje in spretnost, temveč bi tudi delodajalec imel dobiček, še izdatke za hlapca bi pokrival. Opravičeno so nekateri sodrugi zahtevali, da je z vsemi močmi delati na to, da se neha vožnja vajencev z vozički.

Po temeljitem razmotrivanju shod soglasno sklene, da ima s. Tokan stopiti v dotiko s predsednikom zadruge mizar-

skih mojstrov g. Petrovčičem ter predsednikom zveze mizar-skih podjetij g. Rojino v svrhu razgovora, na kakšen način bi se dalo oživotvoriti vsaj obvezen risarski tečaj za mizar-ske vajence. Da se uvede vsaj risarski tečaj, bi za prvo silo ev. prispevala nekaj tudi ljubljanska podružnica.

Vsekakor ni dolžnost delavcev, da bi prispevali za šolski pouk vajencev; ali uvažujoč, da se izmed merodajnih faktorjev nihče ne briga in da mizar, ki ne zna risati ali pa risbe ne razume, sploh noben mizar ni, so ljubljanski mizarji pripravljene enkrat priskočiti na pomoč, samo da se to vprašanje realizira. Vprašanje, katero je eminentne važnosti mizarjev, mizar-skih mojstrov in celotni stroki sploh. Za nadaljno pri-prispevanje se podružnica ne obli-gira.

Ker je tudi zastopstvo mestne občine ljubljanske pripravljeno prispevati gotov del za vzdrževanje obrtnonadaljevalnega šolstva, ni izključeno, da priskoči na pomoč risarskemu tečaju za mizar-ske vajence, ker, kakor vse kaže, s splošno otvo-ritvijo obrtnonadaljevalnih šol ne bo nič.

Razprave so se udeležili sôdru-gi Borštner, Šloser, Novak, Lancoš in drugi.

Shod je potekel zelo mirno, razprave so bile stvarne. S. Baštola je izrazil željo, da se prihodnjič članstvo o shodih pravočasno obvesti. Izraženi želji bodo sôdru-gi funkcionarji prihodnjič gotovo radi ustregli, zato je pričakovati, da bo na drugem mesečnem shodu tudi obisk boljši.

Ob pol 12. uri je predsednik drugače dobro uspeli shod zaključil.

Maribor. Mesečni shod mariborske podružnice lesnih delavcev se je vršil dne 18. oktobra 1923 v društvenih pro-storih takoj po delu. Dnevni red je bil običajen. Shodu je predsedoval podružnični predsednik s. Razboršek. V svojem pozdravnem nagovoru se je zahvaljeval zaupnikom za trud in poštvovalno delo. Članstvo, ki se je zbralo v lepem številu, e pozival, da čuvajo potrebno disciplino v podružnici, goje duh skupnosti in solidarnosti, kajti le tako bomo, pravi pred-sednik, dosegli ono prepotrebno pripravljenost, da, kadar je treba, vsak čas nastopimo za obrambo svojih pravic.

Nato je bil čitan zapisnik prejšnjega mesečnega shoda. Sledila so poročila o stanju blagajne, kontrole, o rezultatu vinske trgatve ter stanju sklada za nabavo društvene zastave. Zapisnik kakor tudi vsa poročila so bila vzeta na znanje.

Sôdru-g Fras izraža željo, da bi se strokovni shodi pe-čali izključno le z zadevami tikajoče se vseh lesnih delavcev in njihove strokovne organizacije, katera nam mora biti vsem skupaj vzvišena nad vsakdanje dnevne prepire političnega značaja. S. Razboršek je mnenja, da ima sicer vsakdo pravico udeleženosti se po svojih nazorih.

S. Bradeško, ki je prisostvoval shodu kot delegat pokra-jinskega odbora, je razložil shodu potrebo, da se od posebnih prispevkov, ki se pobirajo z rednimi tedenskimi prispevki vred, odstopi pokrajinskemu odboru po 2 K oziroma 50 par. Ta potreba je nastala vsled tega, ker pokrajinski odbor mora vršiti svojo dolžnost napram savezni centrali. Vrh tega pa ostali pokrajinski odbori nimajo še nikakih obligatoričnih strokovnih listov in so torej njih stroški manjši. Kakor hitro bo rešeno to vprašanje saveznega strokovnega tiska, bo to na-ravno obremenilo tudi ostale pokrajinske odbore našega sa-veza. Tedaj bodo morali rešiti tudi vprašanje kritja. Agitacija se navzlic dragim vožnjam po železnici omejiti ne sme, ker bi pomenilo nazadovanje. Celotna zadeva se drugače rešiti ne da, kakor na ta način, da bo pokrajinski odbor za prvi pri-spevni razred prejemal po 50 par več. Da se obremeni ravno

prvi razred, je tembolj razumljivo, ker sta drugi in tretji razred zvišana po 50 par že na kongresu. Članstvo prvega razreda ne bo obremenjeno, ker podružnice, v katerih plačujejo člani, skoraj izključno prispevke po prvem razredu v tem slučaju odstopijo potreben znesek od svojih posebnih prispevkov.

Zbrano članstvo mariborske podružnice je to argumen-tacijo razumelo in je potrebi pokrajinskega odbora soglasno pritr-dilo. Ko je delegat pokrajinskega odbora še narisal ce-loten gospodarski položaj ter dokazal neizogibno potrebo silne in jake organizacije lesnih delavcev, se je še enkrat oglasil k besedi s. Fras, ki je podvrgel ostri kritiki sedanje postopanje pri bolniškem zavarovanju. Vsi navzoči so bili enodušnega mnenja, da je zahtevati čimprejšni razpis volitve.

Nato je predsednik dobro uspeli shod zaključil.

Razno.

Ne potujte na Japonsko. Mnogi delavci, med njimi tudi mizarji, mislijo, da bo na Japonskem po potresni kata-strofi, ki je to državo zadela, dosti dela in tudi zaslužka. Opozarjamo, da se vsi oni, ki jih miče potovati na Japonsko, varajo, če mislijo, da bo tamkaj dosti dela in jela. Na Ja-ponskem je delavcev kvalificiranih in nekvalificiranih v izo-bilici, tako, da nobenih inozemskih delavcev rabili ne bodo. Samo japonsko poslaništvo na Dunaju svari pred potovanjem na Japonsko.

Vrhu tega opozarjamo, da so na Japonskem razmere delavcev naravnost suženjske.

Kdor torej noče doživeti razočaranja in riskirati even-tuelno tudi svoje življenje, naj nikar ne potuje na Japonsko. Ne nasedajte agentom!

V Beogradu so si poslanci povišali dnevnicke od 180 dinarjev na 300 dinarjev. Svoj sklep, da posežejo tako glo-boko v državno blagajno, so gospodi poslanci utemljevali z veliko draginjo. Za delavce, železničarje, male uradnike itd., navzlic njihovim lačnim plačam ta izgovor seveda ne velja. Gospodje poslanci so se požurili, da izropajo državo dokler so pri koritu.

Meseca maja 1923 se je iz Jugoslavije izvozilo 3471 vagonov koruze, 10.500 vagonov gradbenega lesa in drv, 1500 vagonov živine in mesa, 210 vagonov jajc, 372 vagonov suhih češpelj, 106 vagonov žita in 151 vagonov raznega drugega blaga. Skupiček za vse to izvoženo blago je znašal 302 mi-lijona dinarjev. Vidi se, da imamo v Jugoslaviji vsega dovolj in da bi bilo vse lahko vsaj za polovico cenejše, če ne bi grabežljivi kapitalisti imeli popolnoma proste roke. To kar se vrši nad delovnim ljudstvom v Jugoslaviji je čisto navaden rop.

Brezžično brzojavno postajo so pričeli graditi v Dom-žalah.

1 dolar 130 milijard mark. Dolar je veljal dne 1. t. m. 130 milijard, dne 31. oktobra popoldne še 80 milijard. Kruh stane 10 milijard, mleko 3·8 milijard mark.

Dolgovni Angliji. Beogradska vlada je dobila od angleške vlade poziv o plačanju dolgov Angliji, sklenjenih pred vojno in v teku vojne.

Nove nemške novčаницe. Berlinska vlada je sklenila, da pretiska stare novčаницe od 5000 mark na 5 milijard mark.